

Finance: A Guide for Financial Markets, solutions and methods]. Dnepropetrovsk: Balans Biznes Buks, 2007.

Informatsiyni resurs CBONDS. <http://ua.cbonds.info/emissions/>

IRO: Opyt vedushchikh mirovykh ekspertov [IPO: Experience the world's leading experts]. Minsk: Grevtsov Publisher, 2008.

Londonska fondova birzha. <http://www.londonstockexchange.com/home/homepage.htm>

Mishkin, F. S. *Ekonomicheskaya teoriya deneg, bankovskogo dela i finansovykh rynkov* [Economic theory of money, banking and financial markets]. Moscow: Viliams, 2006.

Oliinyk, O. O. *Finansovo-kredytna systema ahrarynoho sektoru ekonomiky Ukrainy: teoriya, metodolohiya, praktyka* [Financial and credit system of the agricultural sector of Ukraine: Theory, methodology, practice]. Kyiv: KOMPRYN, 2014.

Oparin, V. M. "Finansova systema Ukrainy (teoretyko-metodolohichni aspekty)" [The financial system of Ukraine (theoretical and methodological aspects)]. *Dys. ... d-ra ekon. nauk*: 08.04.01, 2006.

Rubtsov, B. B. *Sovremennye fondovye rynki* [Modern stock markets]. Moscow: Alpina Biznes Buks, 2007.

Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2013 r. [Statistical Yearbook of Ukraine for 2013]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2014.

"Statystychni dani Ministerstva ahrarynoi polityky ta prodovolstva Ukrainy" [Statistical data of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine]. <http://minagro.gov.ua/>

"Varshavska fondova birzha" [Warsaw Stock Exchange]. http://www.gpw.pl/o_spolce_ru

УДК [336.22:33.021.8]:336.14(477)

ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

© 2015 СТРИЛЕЦЬ В. Ю.

УДК [336.22:33.021.8]:336.14(477)

Стрілець В. Ю. Вплив податкової реформи на ефективність функціонування бюджетної системи України

Мета статті полягає в дослідженні особливостей впливу заходів податкової реформи на ефективність функціонування бюджетної системи України. У результаті дослідження було кількісно оцінено вплив змін у податковому законодавстві на обсяг Зведеного бюджету за останні роки. Визначено позитивні наслідки реформування податкової системи та обґрунтовано необхідність її подальшого вдосконалення. Доведено, що деякі аспекти «Концепції реформування податкової системи України» можуть негативно вплинути на нарощення доходів державного сектора, пригальмувати розвиток бізнесу та національної економіки. Перспективою подальшого удосконалення реформи є приведення законодавчої бази оподаткування в Україні до європейських директив і принципів. У межах завдання підвищення фіскальної результативності системи оподаткування подальші дослідження мають бути направлені на визначення додаткових заходів зі збільшення доходів бюджету, що не будуть посилювати фіскальне навантаження на високотехнологічні та пріоритетні галузі економіки.

Ключові слова: податкова реформа, бюджетна система, податки, бюджет.

Рис.: 1. Табл.: 7. Бібл.: 12.

Стрілець Вікторія Юріївна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Ковалів, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: victoriaignatenko1@gmail.com

УДК [336.22:33.021.8]:336.14(477)

Стрилец В. Ю. Влияние налоговой реформы на эффективность функционирования бюджетной системы Украины

Цель статьи заключается в исследовании особенностей влияния налоговой реформы на эффективность функционирования бюджетной системы Украины. В результате исследования было количественно оценено влияние изменений в налоговом законодательстве на объем Сводного бюджета за последние годы. Определены положительные последствия реформирования налоговой системы и обоснована необходимость дальнейшего совершенствования. Доказано, что некоторые аспекты «Концепции реформирования налоговой системы Украины» могут негативно повлиять на наращивание доходов государственного сектора, притормозить развитие бизнеса и национальной экономики. Перспективой дальнейшего совершенствования реформы является приведение законодательной базы в Украине к европейским директивам и принципам. В рамках задачи повышения фискальной эффективности системы налогообложения дальнейшие исследования должны быть направлены на определение дополнительных мер по увеличению доходов бюджета, которые не будут усиливать фискальную нагрузку на высокотехнологичные и приоритетные отрасли экономики.

Ключевые слова: налоговая реформа, бюджетная система, налоги, бюджет.

Рис.: 1. Табл.: 7. Библ.: 12.

Стрилец Виктория Юрьевна – кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры финансов, Полтавский университет экономики и торговли (ул. Ковалев, 3, Полтава, 36014, Украина)

E-mail: victoriaignatenko1@gmail.com

UDC [336.22:33.021.8]:336.14(477)

Strilec V. Yu. Influence of Tax Reform on the Efficient Functioning of the Budget System of Ukraine

The article is aimed at studying the specifics of influence of tax reform on the efficient functioning of the budget system of Ukraine. As result of the study, influence of changes in the tax laws on the amount of the Consolidated budget in recent years has been quantitative computed. Positive effects of the tax system reforming have been determined and the necessity of further improvement has been substantiated. It has been proven that some aspects of the «Concept for reforming the tax system of Ukraine» may adversely affect the accretion of public sector revenues, slow down the development of businesses and the national economy. Prospect of further development of the reforms is to adjust the legislative framework in Ukraine towards the European directives and principles. In terms of the task of raising the fiscal efficiency of the tax system, further research should be aimed at identifying additional measures to increase budget revenues that will not increase the fiscal burden on high-tech and the priority sectors of the economy.

Key words: tax reform, budget system, taxes, budget.

Pic.: 1. Tabl.: 7. Bibl.: 12.

Strilec Viktoriia Yu. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer of the Department of Finance, Poltava University of Economics and Trade (vul. Kovaly, 3, Poltava, 36014, Ukraine)

E-mail: victoriaignatenko1@gmail.com

Податки є основним джерелом наповнення бюджетів та впливовим інструментом державного регулювання бюджетної системи країни. Від того, наскільки ефективною є система оподаткування країни, залежить соціально-економічний добробут населення. Проте останні зміни в податково-бюджетному законодавстві, які були направлені на зменшення податкового навантаження, спричинили зростання дефіциту Державного бюджету, оскільки альтернативних джерел фінансування видаткової частини (обсяг якої не змінився) не визначено.

Розробці теоретичних основ і конкретних заходів реформування податкової системи присвячені праці українських науковців: Балацького Є. В. [1], Варналій З. С. [2], Гурняк І. [3], Турянський Ю. І. [4], Череп А. В. [5], проте цілий ряд питань, що стосуються визначення впливу податкових реформ на ефективність функціонування бюджетної системи залишаються відкритими.

У контексті розробленої урядом Концепції реформування податкової системи [6] актуальним є визначення векторів впливу запропонованих заходів на ефективність бюджетної системи. Тому метою статті є дослідження впливу податкових реформ на ефективність функціонування бюджетної системи країни та визначення можливих наслідків її реалізації.

В Україні в останні роки вживаються заходи щодо підвищення ефективності функціонування бюджетної системи. Останніми роками державу охопила «хвиля» реформ. Першим вагомим кроком у системі реформ стало ухвалення 8 липня 2010 р. оновленого Бюджетного кодексу України, який набув чинності 1 січня 2011 р. і врахував тенденції сучасного розвитку бюджетної системи, а також передбачив законодавче регулювання найактуаль-

ніших бюджетних проблем. Нова редакція Бюджетного кодексу істотно посилює повноваження органів державної виконавчої влади у сфері організації та координації бюджетного процесу на місцевому рівні. Таке розширення повноважень має на меті підвищення контролю за складанням, розглядом, затвердженням і виконанням місцевих бюджетів з метою підвищення ефективності функціонування бюджетної системи України та посилення відповідальності учасників бюджетного процесу, зміцнення фінансової основи місцевих бюджетів [7].

Наступним важливим кроком у проведенні економічних реформ стало реформування податкової системи та прийняття Верховною Радою 2 грудня 2010 р. довгоочікуваного Податкового кодексу України. Він регулює відносини, що виникають у сфері оподаткування, зокрема, визначає вичерпний перелік податків і зборів, що справляються в Україні, порядок їх адміністрування, платників податків і зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [8]. Погоджуємося з Череп А. В. і Барабановою В. В. щодо позитивних тенденцій податкової реформи: спрощення адміністративних процедур і зменшення тиску на бізнес-середовище; стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності; протидію тіньовій економіці [5, с. 598 – 599]. Податковий кодекс має значну кількість новацій, які формують прозорість податкової системи, спрощують адміністрування податків, зменшують податкові навантаження, гармонізують податкову складову в системі державних фінансів. Позитивний вплив заходів реформування на обсяг зведеного бюджету продовжується і зараз (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив змін у податковому законодавстві на обсяг Зведеного бюджету України за 2014 р.

| Нормативно-правовий документ | Основні зміни | Вплив змін на обсяг Зведеного бюджету |
|--|--|---------------------------------------|
| 1 | 2 | 3 |
| Закон України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» № 1166-VII від 27.03.2014 р. | Підвищено ставки сплати за користування надрами для: – газу природного – з 25% до 28%; – газового конденсату – з 39% до 42%; – руд чорних, кольорових металів та урановмісних руд запроваджено єдину ставку плати у розмірі 5% (замість трьох ставок: 1,5%, 2,7%, 3,5%) | +1,3 млрд грн |
| | Збільшення ставки акцизного податку на: – алкогольні напої та тютюнові вироби – на 25%; – пиво – на 42,5%; – нові легкові автомобілі та мотоцикли в 2 рази | +3,5 млрд грн |
| | Збільшено в 2 рази ставки збору за користування радіочастотним ресурсом України | +0,5 млрд грн |
| | Встановлено дві ставки акцизного податку на дизельне паливо, замість диференціації ставок залежно від вмісту сірки | +1,7 млрд грн |
| | Запроваджено збір на обов'язкове державне пенсійне страхування з купівлі іноземної валюти в безготівковій і готівковій формах | +9,0 млрд грн |
| Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо пасивних доходів» № 1588-VII від 04.07.2014 р. | Запроваджено оподаткування податком на доходи фізичних осіб у вигляді: – процентів, нарахованих на суму поточного або вкладеного (депозитного) банківського рахунку; – процент на вклад (депозит) члена кредитної спілки у кредитній спілці за ставкою 15% | +3,3 млрд грн |

| 1 | 2 | 3 |
|--|--|---------------|
| Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо пасивних доходів» № 1621-VII від 31.07.2014 р. | Тимчасово, до 1 січня 2015 р., підвищено ставки плати за користування надрами для: – природного газу, що видобувається з покладів до 5 км і реалізується для потреб промисловості – з 28% до 55%, понад 5 км – з 15% до 28%; – газового конденсату з покладів до 5 км – з 42% до 45%, а покладів понад 5 км – з 18% до 21%; – нафти з покладів до 5 км – з 39% до 45%, понад 5 км – з 18% до 21%; – залізної руди – з 5% до 8% | +4,8 млрд грн |
| | Збільшено на 5% специфічні ставки акцизного податку та мінімальне акцизне податкове зобов'язання зі сплати акцизного податку на тютюнові вироби | +0,3 млрд грн |
| | Скасовано звільнення від оподаткування ПДВ операцій з постачання лісоматеріалів, паливної деревини, відходів лісопереробної промисловості | +0,4 млрд грн |
| | Тимчасово, до 1 січня 2015 р., запроваджено військовий збір | +2,9 млрд грн |

Джерело: складено на основі даних [6; 9; 10].

У цілому, тільки від зазначених змін збільшення фінансового ресурсу Зведеного бюджету складає 27,7 млрд грн.

Наразі реформування податкової системи в напрямку нарощення доходів бюджетів різних рівнів триває. Так, на засіданні Кабінету Міністрів України 6 серпня 2014 р. була презентована Концепція реформування податкової системи [6], основними напрямками якої є скорочення кількості податків і зборів, реформування податку на прибуток, аграрного сектора, зарплатних податків (ПДФО та ЄСВ), зміни в адмініструванні податків, фінансова децентралізація та створення служби фінансових розслідувань.

Проте в наукових колах точиться багато дискусій стосовно ефективності заходів реформування податкової системи. Погоджуємося з автором Гурняк І. в тому, що основною причиною масового відходу української економіки в «тінь» є високе податкове навантаження на підприємство з точки зору його власника та нарахування на фонд оплати праці [3, с. 318]. А тому вважаємо, що Концепція повинна містити положення, які направлені на зниження податкового навантаження, особливо для малого бізнесу, у тому числі навантаження на фонд оплати праці, а також на стимулювання інвестицій та зупинення відтоку капіталів з України. Проте, враховуючи повну відсутність положень, направлених на розвиток інвестиційної діяльності, сприяння розвитку малого та середнього бізнесу, можемо стверджувати, що Концепція реформування податкової системи не враховує ці вектори економічного зростання та потребує коригування в напрямку розробки відповідних державних програм.

Позитивним моментом у Концепції є те, що пропонується незначне зниження ставки єдиного соціального внеску, яке частково нівелюється запровадженням ставок податку на доходи фізичних осіб. Також пропонується ідея максимального наближення податкового обліку до бухгалтерського, яка підтримується бізнесом, але за умови якісної реалізації цієї ідеї, яка є дуже складною [6].

Слід виділити ключові напрями зазначеної реформи:

1. *Скорочення кількості податків і зборів.* Відповідно до запропонованої податкової реформи в Україні буде скорочено кількість податків з 22 до 9. Скасовуються 6 зборів, 3 з яких є місцевими зборами (табл. 2).

Ще 13 видів податків і зборів об'єднуються в 5 видів податків, проте дане скорочення, на нашу думку, не має конструктивних змін на систему оподаткування (рис. 1). Якщо механізми стягнення визначених податків будуть збережені, то фактично можемо стверджувати тільки про заміну назв податків.

2. *Реформування податку на прибуток.* Концепція передбачає запровадження єдиного обліку податку на прибуток виходячи з показників фінансової звітності. При цьому кількість податкових різниць скасовується з 49 до 3 (амортизації, резервів та фінансових операцій). Дана новація може спростити систему бухгалтерському обліку, проте поряд з цим існує загроза махінацій з фінансовою звітністю.

3. *Реформування в аграрному секторі загальної системи оподаткування із втратою права на застосування фіксованого сільськогосподарського податку та спеціального режиму з ПДВ.* Враховуючи курс країни на євроінтеграцію, на нашу думку, навпаки мають бути додатково введені заходи з державної підтримки сільського господарства як однієї з конкурентоздатних галузей української економіки. Слід погодитися з думкою Турянського Ю. І., що податкове реформування має проводитися на основі глибокого наукового базису і з урахуванням світового досвіду [4, с. 319]. Так, особливо потребує розширення податкових пільг найпріоритетніша галузь для України — сільське господарство, оскільки європейські країни надають потужну підтримку вітчизняним товаровиробникам.

Крім того, Концепція не враховує специфіку окремих секторів сільського господарства (рослинництва та тваринництва), які мають різну прибутковість, різні виробничі потужності та потребують застосування різних критеріїв.

Склад і структура податків і зборів, які планується скасувати

| Вид доходу | 2014 р. | | |
|--|---------------------------------|---|----------------------|
| | Прогнозні надходження, млрд грн | Питома вага в сумі податкових надходжень, % | Питома вага у ВВП, % |
| Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності | 0,5 | 0,1 | 0,03 |
| Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності | 2,1 | 0,5 | 0,14 |
| Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів мігастральними нафтопроводами та нафтопродуктоводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України | 1,7 | 0,4 | 0,11 |
| Збір за місця для паркування транспортних засобів | 0,06 | 0,02 | 0,004 |
| Туристичний збір | 0,03 | 0,01 | 0,002 |
| Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства | 1,1 | 0,3 | 0,07 |
| Разом | 5,49 | 1,4 | 0,36 |

Джерело: складено автором на основі [11].

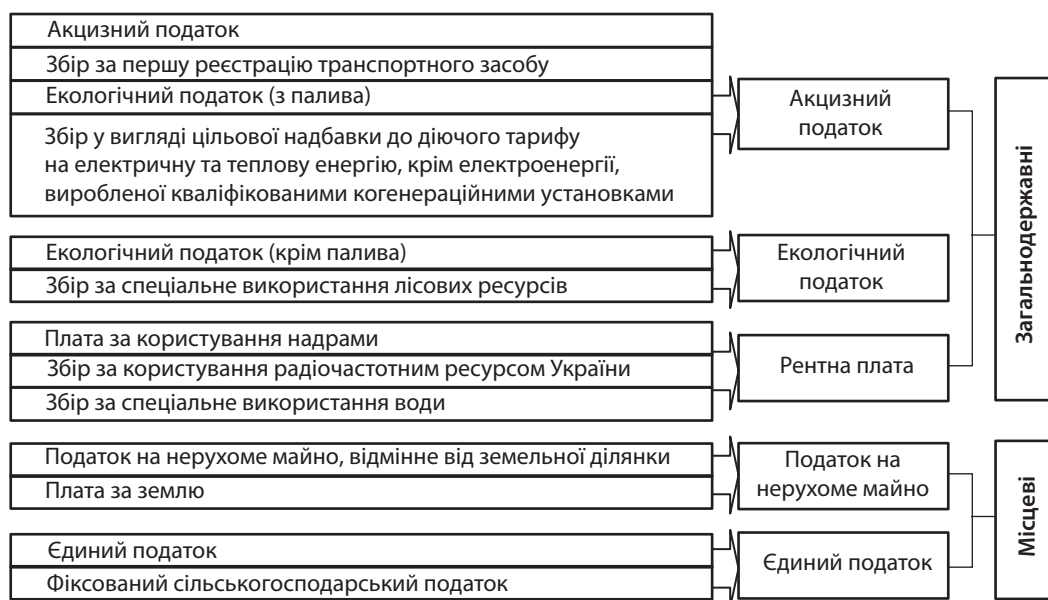


Рис. 1. Скорочення кількості податків і зборів відповідно до Концепції реформування податкової системи

Джерело: складено автором на основі [6].

4. *Реформування зарплатних податків.* Пропонується зниження ставки ЄСВ: з мінімальної заробітної плати – 37% (41%), із суми перевищення – 19% (15%). Так, загальне податкове навантаження (сума всіх зарплатних податків до всіх зарплатних доходів) в Україні (54,4%) у 1,5 разу більше, ніж в ЄС-27 (36,1%).

Згідно зі статистичними даними [12] в Україні більше 70% працюючих одержує доходи нижче 3 мінімальних зарплат (МЗП) на місяць. Доходи цих платників становлять більше 50% всіх зарплатних доходів (табл. 3). Так, найбільшу питому вагу складає група працівників, які отримують 3 – 10 мінімальних заробітних плати: 42,14% у бюджетному секторі та 44,61% – у приватному секторі.

Проте найбільший дохід приносять працівники, які отримують 1 – 2 мінімальні заробітні плати: 37,23% у бюджетному секторі та 34,85% – у приватному секторі. У Концепції пропонується дві моделі оподаткування заробітної плати (табл. 4).

У цілому, відповідно до діючих норм спостерігається зменшення навантаження, проте, враховуючи зарубіжний досвід, можемо стверджувати, що ставки залишаються вищими за європейські.

Щодо реформування механізму оподаткування ПДФО, то Концепцією запропоновано шість моделей, які встановлюють прогресивну шкалу оподаткування, що є простим зростання фіскального тиску на фізичних осіб (табл. 5).

Таблиця 3

Структура зарплатних доходів у 2013 р.

| Обсяг мінімальних заробітних плат | Питома вага у структурі доходу, % | | Питома вага у кількості працюючих, % | |
|-----------------------------------|-----------------------------------|------------------|--------------------------------------|------------------|
| | Бюджетний сектор | Приватний сектор | Бюджетний сектор | Приватний сектор |
| 0 – 0,5 МЗП | 5,78 | 6,4 | 0,41 | 0,58 |
| 0,5 – 1 МЗП | 9,7 | 17,37 | 2,88 | 5,19 |
| 1 – 2 МЗП | 37,23 | 34,85 | 23,34 | 17,88 |
| 2 – 3 МЗП | 24,7 | 16,81 | 27,21 | 16,4 |
| 3 – 10 МЗП | 22,0 | 22,81 | 42,14 | 44,61 |
| 10 – 17 МЗП | 0,5 | 1,16 | 3,05 | 6,12 |
| 0 – 0,5 МЗП | 0,09 | 0,6 | 0,57 | 9,23 |

Джерело: складено автором на основі [6; 12].

Таблиця 4

Приклад оподаткування заробітної плати за чинними правилами та запропонованими моделями

| Показник | Діючий порядок | Модель 1 | Модель 2 |
|---|----------------|----------|----------|
| Нарахована зарплата | 3650 грн | 3650 грн | 3650 грн |
| Загальна сума ЄСВ + ПДФО | 2126 грн | 1571 грн | 1523 грн |
| Податкове навантаження на зарплату (ПДФО + ЄСВ) | 58% | 43% | 42% |

Джерело: інформація Кабінету Міністрів України [6].

Таблиця 5

Приклад оподаткування податку на доходи фізичних осіб за діючою і запропонованими моделями

| Модель | Сума місячної заробітної плати | Ставка ПДФО | Вплив на обсяг бюджету |
|--------------------------|---|----------------------------|--|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| Діюча модель | До 10 МЗП (у 2014 році – 12180 грн) | 15% | +58,9 млрд грн |
| | Від 10 МЗП (у 2014 р. – 12180 грн) | 17% до частини перевищення | |
| Запропонована модель № 1 | До 10 МЗП (у 2014 р. – 12180 грн) | 15% | +62,4 млрд грн (більше на 3,5 млрд грн, або 5,7%) |
| | Від 10 до 17 МЗП (у 2014 р. – від 12180 грн до 20706 грн) | 20% до частини перевищення | |
| | Від 17 МЗП (у 2014 р. – від 20706 грн) | 25% до частини перевищення | |
| Запропонована модель № 2 | До 10 МЗП (у 2014 р. – 12180 грн) | 15% | +61,4 млрд грн (більше на 2,5 млрд грн, або 4,3%) |
| | Від 10 до 40 МЗП (у 2014 р. – від 12180 грн до 48720 грн) | 20% до частини перевищення | |
| | Від 40 МЗП (у 2014 р. – від 48720 грн) | 25% до частини перевищення | |
| Запропонована модель № 3 | До 1 МЗП (у 2014 р. – 1218 грн) | 10% | +63,6 млрд грн (більше на 4,7 млрд грн, або 8%) |
| | Від 1 до 10 МЗП (у 2014 р. – від 1218 грн до 12180 грн) | 15% | |
| | Від 10 до 40 МЗП (у 2014 р. – від 12180 грн до 48720 грн) | 20% до частини перевищення | |
| | Від 40 МЗП (у 2014 р. – від 48720 грн) | 25% до частини перевищення | |
| Запропонована модель № 4 | До 5 МЗП (у 2014 р. – 6090 грн) | 15% | +64 млрд грн (більше на 5,1 млрд грн, або 8,5%) |
| | Від 5 до 17 МЗП (у 2014 р. – від 6090 грн до 20706 грн) | 20% до частини перевищення | |
| | Від 17 МЗП (у 2014 р. – від 20706 грн) | 25% до частини перевищення | |
| Запропонована модель № 5 | До 3 МЗП (у 2014 р. – 3654 грн) | 15% | +67,8 млрд грн (більше на 8,9 млрд грн, або 15,2%) |
| | Від 3 до 17 МЗП (у 2014 р. – від 3654 грн до 20706 грн) | 20% до частини перевищення | |
| | Від 17 МЗП (у 2014 р. – від 20706 грн) | 25% до частини перевищення | |

| 1 | 2 | 3 | 4 |
|--------------------------|---|----------------------------|---|
| Запропонована модель № 6 | До 1 МЗП (у 2014 р. – 1218 грн) | 15% | +73,6 млрд грн (більше на 14,7 млрд грн, або 25%) |
| | Від 1 до 17 МЗП (у 2014 р. – від 1218 грн до 20706 грн) | 20% до частини перевищення | |
| | Від 17 МЗП (у 2014 р. – від 20706 грн) | 25% до частини перевищення | |

Джерело: складено на основі [6].

Так, розрахунки свідчать про суттєве зростання обсягів надходжень до бюджету, та водночас такий механізм нарахування може спричинити зменшення офіційних заробітних плат до мінімальних з одночасним зростанням «заробітних плат у конвертах». Наслідками запровадження реформування зарплатних податків можуть бути:

- ✦ зниження зацікавленості приватних підприємців у легалізації працівників підприємств, оформлених на єдиному податку;
- ✦ разом з ПДФО та ЄСВ, що утримується з фізичної особи, загальне податкове навантаження на заробітну плату буде наблизитися або перевищувати 40%, що є найвищим у порівнянні з європейськими країнами.

Концепцією також пропонується збільшити ставку ПДФО на доходи фізичних осіб у вигляді дивідендів з 5% до 15%. Вважаємо, що даний крок значно знизить інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств, оскільки збільшення ставок змусить багатьох інвесторів відмовитись від розподілу прибутків юридичних осіб та виплати дивідендів.

Враховуючи, що виплата дивідендів відбувається із суми прибутку, що залишилася після оподаткування, застосування уніфікованих ставок до доходів у вигляді дивідендів поставить інвесторів (у першу чергу внутрішніх) у вкрай невідігнане становище в порівнянні з іншими громадянами, які отримують доходи у вигляді заробітної плати, оскільки заробітна плата не оподатковується, на відміну від дивідендів, податком на прибуток підприємств.

5. *Адміністрування податків.* Пропонується провести основні податки на квартальний звітний період. Такі зміни, як передбачає уряд, направлені на оптимізацію часу адміністрування податків, полегшення умов сплати, покращення рейтингу України в DoingBusiness. На нашу думку, такі зміни призведуть до затримки в отриманні експортерами бюджетного відшкодування ПДВ до 4 місяців, а відмова від річної звітності з податку на прибуток збільшить час на декларування цього податку та унеможливить перехід на декларування виходячи з показників фінансової звітності. Складається враження, що основною метою цих змін є покращення показника «DoingBusiness», а не зменшення витрат на адміністрування податків. Фактично, підвищення рейтингу України не має жодного впливу на ефективність податкової системи, якщо воно здійснене фіктивно шляхом коригування кількості податків з одночасним підвищенням ставок нових.

6. *Створення служби фінансових розслідувань.* Концепція пропонує лише об'єднання функцій в одній

структурі – Службі фінансових розслідувань. Без проведення реальних реформ у сфері взаємовідносин між правоохоронними органами та бізнесом, без встановлення персональної відповідальності посадових осіб служби розслідувань за свої незаконні дії або бездіяльність концентрація всіх функцій досудового розслідування та оперативної діяльності в одних руках перетворить цю службу в потужний механізм тиску на бізнес та громадян, абсолютно непідконтрольний суспільству.

У цілому, за даними Кабінету Міністрів України, запропоновані заходи спричинять зміни у структурі загальнодержавних податків та будуть позитивно впливати на нарощення обсягу доходів Державного бюджету (табл. 6).

Як видно з табл. 6, скорочення кількості податків і зборів з одночасним трансформуванням деяких з них спричинить недоотримання Державним бюджетом доходів у обсязі 18 млрд грн.

Разом з тим, однією з основних цілей затвердженої Концепції є децентралізація влади, основними напрямками якої визначено: формування спроможних громад; посилення бюджетної автономії; зарахування до місцевих бюджетів частини загальнодержавних податків; бюджетна децентралізація; нова система бюджетного вирівнювання [6].

Тому вважаємо, що поряд з оцінкою обсягів доходів Державного бюджету України з урахуванням змін, доцільно провести оцінку державного сектора в цілому (табл. 7).

Як видно з табл. 7, незважаючи на значне зростання обсягів місцевих податків і зборів з 7,9 млрд грн до 20,1 млрд грн, з урахуванням заходів податкової реформи державний сектор недоотримає 5,7 млрд грн. Проведені розрахунки ставлять під сумнів ефективність даної реформи та визначають її негативний вплив на функціонування бюджетної системи в цілому.

ВИСНОВКИ

Поряд з позитивними моментами реформи (спрощення системи адміністрування, зменшення податкового навантаження на деякі групи платників податків), запропонована Концепція має ряд суттєвих недоліків, у цілому має негативний вплив на ефективність функціонування бюджетної системи та може призвести до посилення тиску на суб'єктів господарювання і негативно вплинути на подальший розвиток бізнесу та національної економіки. ■

Прогнозування впливу заходів податкової реформи на обсяг доходів Державного бюджету України

| Показник | Фактичні надходження загальнодержавних податків у 2014 р. | Прогнозні надходження загальнодержавних податків у 2014 р. (з урахуванням зменшення кількості податків і зборів) | | | | |
|---|---|---|-------------------|----------------|------------------------------------|-------------------|
| | Сума, млрд грн | Питома вага у структурі доходів, % | Частка від ВВП, % | Сума, млрд грн | Питома вага у структурі доходів, % | Частка від ВВП, % |
| ПДВ | 154,5 | 39,5 | 10,1 | 154,5 | 41,4 | 10,1 |
| Екологічний податок | 5,7 | 1,5 | 0,4 | 5,6 | 1,5 | 0,4 |
| Податок на доходи фізичних осіб | 80 | 20,4 | 5,2 | 80 | 21,4 | 5,2 |
| Акцизний податок | 46,6 | 11,9 | 3,1 | 50,5 | 13,5 | 3,3 |
| Плата за користування надрами | 22,3 | 5,7 | 1,5 | х | х | х |
| Плата за землю | 12,8 | 3,3 | 0,8 | х | х | х |
| Ввізне та вивізне мито | 16 | 4,1 | 1 | 16 | 4,3 | 1 |
| Податок на прибуток підприємств | 41,3 | 10,6 | 2,7 | 41,3 | 11,1 | 2,7 |
| Рентна плата | х | х | х | 25,3 | 6,8 | 1,7 |
| Інші надходження | 12 | 3,1 | 0,8 | х | х | х |
| Разом | 391,2 | 100 | 25,6 | 373,2 | 100 | 24,4 |
| Вплив змін на обсяг доходів Державного бюджету України (+; -) | -18 млрд грн | | | | | |

Джерело: складено автором на основі [6; 11].

Таблиця 7

Прогнозування впливу заходів податкової реформи на структуру державного сектора

| Структура державного сектора | Фактичні надходження до державного сектора у 2014 р. | Прогнозні надходження до державного сектора у 2014 р. (з урахуванням зменшення кількості податків і зборів) | | | | |
|---|--|--|-------------------|----------------|------------------------------------|-------------------|
| | Сума, млрд грн | Питома вага у структурі доходів, % | Частка від ВВП, % | Сума, млрд грн | Питома вага у структурі доходів, % | Частка від ВВП, % |
| Загальнодержавні податки і збори | 391,2 | 59,1 | 25,7 | 373,2 | 56,9 | 24,5 |
| Власні надходження | 28,3 | 4,3 | 1,9 | 28,3 | 4,3 | 1,9 |
| Місцеві податки і збори | 7,9 | 1,2 | 0,5 | 20,1 | 3,1 | 1,3 |
| Кошти НБУ | 22,8 | 3,4 | 1,5 | 22,8 | 3,5 | 1,5 |
| Пенсійний та інші фонди | 187,8 | 28,4 | 12,3 | 187,8 | 28,6 | 12,3 |
| Інші | 24,1 | 3,6 | 2,4 | 24,2 | 3,7 | 1,6 |
| Разом | 662,1 | 100 | 44,3 | 656,4 | 100,1 | 43,1 |
| Вплив змін на обсяг доходів Державного бюджету України (+; -) | -5,7 млрд грн | | | | | |

Джерело: складено автором на основі [6; 11].

ЛІТЕРАТУРА

1. Балацький Є. О. Оцінка впливу змін бюджетного законодавства на планове виконання бюджету міста / Є. О. Балацький // Вісник Сумського національного аграрного універ-

ситету. – Серія «Економіка і менеджмент». – 2011. – № 5/2 (47). – С. 165 – 170.

2. Варналій З. С. Реформування податкової системи в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів / З. С. Варналій // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2010. – Випуск 24. – С. 69 – 76.

3. Гурняк І. Основні аспекти реформування податкової системи України / І. Гурняк // Вісник Львівського університету. – Серія «Міжнародні відносини». – 2012. – № 30. – С. 318 – 322.

4. Турянський Ю. І. Податкова реформа у системі заходів антикризового регулювання економіки України / Ю. І. Турянський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – № 24.5. – С. 315 – 320.

5. Череп А. В. Податкова реформа – реальність та прогнози / А. В. Череп, В. В. Барабанова // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – С. 594 – 600.

6. Концепція реформування податкової системи України [Електронний ресурс] / Проект Міністерства фінансів України від 19.08.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/> – Дата перегляду 12.12.2014.

7. Бюджетний кодекс України : від 08.07.2011 р. № 2456-VI (станом на 4 серпня 2011 р.) / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/> – Дата перегляду 12.12.2014.

8. Податковий кодекс України : від 02 грудня 2011 р. № 2755-VI (станом на 4 листопада 2012 р.) / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html – Дата перегляду: 29.01.2015.

9. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2013 рік / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.] / ІБ-СЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». – К., 2014. – 74 с.

10. Виконання бюджету та обслуговування боргу / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua> – Дата перегляду: 9.02.2015.

11. Висновки щодо виконання Державного бюджету України за 2014 рік / Інформація Рахункової палати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/> – Дата перегляду: 9.02.2015.

12. Інформація державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Дата перегляду: 19.11.2014.

REFERENCES

Balatskyi, Ye. O. "Otsinka vplyvu zmin biudzhethnoho zakonodavstva na planove vykonannya biudzhetu mista" [Assessing the impact of changes to the budget legislation planned implementation of the budget of the city]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriya «Ekonomika i menedzhment»*, no. 5/2 (47) (2011): 165-170.

Cherep, A. V., and Barabanova, V. V. "Podatkova reforma - realnist ta prohnozy" [Tax Reform - Reality and forecasts]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 1 (2011): 594-600.

Hurniak, I. "Osnovni aspekty reformuvannya podatkovoi systemy Ukrainy" [The main issues of tax reform Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya "Mizhnarodni vidnosyny"*, no. 30 (2012): 318-322.

"Informatsiia derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy" [Information of the State Statistics Service of Ukraine]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

"Kontseptsii reformuvannya podatkovoi systemy Ukrainy" [The concept of reforming the tax system of Ukraine]. *Ministerstvo finansiv Ukrainy*. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/>

[Legal Act of Ukraine] (2011). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/>

[Legal Act of Ukraine] (2011). http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html

Turianskyi, Yu. I. "Podatkova reforma u systemi zakhodiv antykrizovoho rehulivannya ekonomiky Ukrainy" [Tax reform in the

system of crisis management measures Ukraine's economy]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 24.5 (2014): 315-320.

"Vykonannya biudzhetu ta obsluhovuvannya borhu" [Budget execution and debt service]. *Ministerstvo finansiv Ukrainy*. <http://www.minfin.gov.ua>

"Vysnovky shchodo vykonannya Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy za 2014 rik" [Conclusions regarding the implementation of the State Budget of Ukraine for 2014]. *Informatsiia Rakhunkovoi palaty*. <http://www.ac-rada.gov.ua/>

Varnalii, Z. S. "Reformuvannya podatkovoi systemy v umovakh hlobalizatsiinykh ta intehtatsiinykh protsesiv" [Reforming the tax system in globalization and integration processes]. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, no. 24 (2010): 69-76.

Zubenko, V. V. et al. "Biudzhetni monitorynh: Analiz vykonannya biudzhetu za 2013 rik" [Budget Monitoring: Analysis of Budget 2013]. *IBSED, Proekt «Zmitsnennia mistsevoi finansovoi initsiatyvy (ZMFI-II) vprovadzhennia»*, 2014.